

delen, i 1902 kun besørgede 15 pCt. af den, og i 1912 er det gaaet ned til 13,7 pCt. Og hvorfor er det gaaet ned? Er det andre Frihandelslande, der slaar det ned? Nej, tværtimod, det er de mest afgjorte Beskyttelseslande, vi har, det er Tyskland, og det er Amerika. Det er saaledes, at i Tidsrummet fra 1883 til 1913 gaar Englands Udenrigshandel i Forhold til Tysklands tilbage med 1.000 Millioner Mark. Forholdsvis. Naturligvis gaar den frem absolut, men Tysklands, Beskyttelseslandets, gaar altsaa langt, langt mere frem. Og det er saadan, at England, der endnu langt ind i forrige Aarhundrede stod som Verdens industrielle Værksted, under Frihandelen i de sidste Aar før Krigen maatte taale aarlig at indføre for 3 Milliarder Mark Varer fra andre Lande, navnlig fra Tyskland og Amerika. Det maa finde sig i, at helt gamle Industrier i England som Ur-, Silke- og Tekstilindustrien gaar tilbage, og at der breder sig Arbejdsløshed i disse Fag, ligesom ogsaa nye Industrier som Sukkerindustrien gaar tilbage. Alt dette har været Frihandelens Velsignelse for England, og de andre to Lande er stadig groet op, og groet op under Beskyttelsen. Jeg maa sige nu, som jeg har sagt saa mange Gange før, at jeg ønsker ikke at inkorporeres hverken som principiel Frihandelsmand eller som principiel Beskyttelsesmand. Jeg er ikke af Princip nogen af Delene, det er Værktøj for mig begge Dele. Jeg kan i eet Land være den afgjorte Frihandelsmand og i et andet Land den afgjorte Beskyttelsesmand, det kommer fuldstændig an paa, hvordan Forholdene ligger i hvert af disse Lande. Men skal jeg veje Kendsgerninger mod Kendsgerninger, er jeg dog nødt til at sige, at som Forholdene har ligget i Verden siden Frihandelens Indførelse, ser vi et mægtigt Opsving af England, som ingen er i Stand til at benægte muligvis ogsaa var kommet under Beskyttelsesforhold, men der har nu været Frihandelsforhold. Lad os altsaa sige, det er kommet under Frihandelsforhold, og lad mig sige, at det har hjulpet mægtigt til, at der var Frihandel. Men der var jo da lige op til 1878 Frihandel over et langt større Omraade. Derfra gaar det uhjælpeligt nedad. Efterhaanden som de store Beskyttelseslande samler sig stærkere og stærkere, mere og mere bevidst, om en maalbevidst Industripolitik baseret paa Beskyttelse slaar de England. De slaar det i dets eget Marked, hvor det er nødt til at indføre ikke alene Halvfabrikata, men Helfabrikata, og den Tilbagegang, jeg har nævnt i den engelske Handel i Forhold til Verdens-

handelen, vilde være langt, langt stærkere endnu, dersom man ikke havde opretholdt Tallene ved en forceret Udførsel af Raaprodukter. De maa erindre, at England udfører baade Raavarer og Fabrikata, og i et vist Tidsrum inden Krigen — jeg er ikke helt sikker paa Aarene — er netop de Forhold, der har været de ledende for den engelske Handelspolitik gennem Aarhundreder, stadig at udføre de flest mulige Fabrikata og de færrest mulige Raastoffer, blevet forrykket med 10 pCt. til Fordel for Raastofferne og til Skade for Fabrikaterne. Det er Kendsgerninger, jeg har nævnt her, som ethvert Menneske, ogsaa det ærede Medlem, er i Stand til at kontrollere, og som holder, og skal man tage Hensyn til Kendsgerninger, synes jeg dog, at disse maa have nogen Betydning.

Jeg vil saa gerne sige nogle Ord til det ærede Medlem Hr. Niels Petersen, der i sin Tale anlog et Tema, som alle Dage i høj Grad har interesseret mig. Det var Genklange af Udtalelser, som vi ogsaa hørte — i forrige Samling var det vist — fra den højtærede Undervisningsminister, og som kaldte stærkt paa en anden historisk Undervisning end den nuværende, uaftet vi jo begynder til en vis Grad at gøre Fremstød i den Retning, som de to nævnte ærede Talere og ogsaa jeg ønsker. Fuldkommen rigtigt gjorde det ærede Medlem opmærksom paa, hvorledes Historien skrives, Krigshistorie, dynastisk Historie, og at disse Krige og Dynastier nok kan have en vis Indflydelse paa den politiske Historie, opfattet i snævrere Forstand, paa Landets Grænser o. s. v., men at den Maade, paa hvilken Folkene og Samfundene udvikler sig, skyldes en ganske anden Bevægelse, at det i al den Historie, som skrives i de smaa Ting og Dag for Dag, først og fremmest er den økonomiske Udvikling, som er afgørende. Jeg er ganske enig med det ærede Medlem. Ingen kan varmere end jeg ønske en Historieskrivning af denne Art, og at den maa kunne føres saa langt frem, saa den kan samles i Lærebøger, der er egnet for Skolebrug. I øvrigt er jeg ogsaa paa dette Omraade ganske enig med det ærede Medlem i, at Historie af denne Art modtages med den største Interesse af Ungdommen, med langt større Interesse, end hvad vi kalder for politisk Historie, naturligvis naar jeg ser bort fra de rene Røverhistorier, saa længe de unge tror dem, og saa længe de endnu kan more sig over dem.

Saa nævnte det ærede Medlem nogle Bøger, som jeg ikke kendte, men som jeg